Euroopa Parlament
2019-2024

Väliskomisjon

2023/2052(INI)

24.10.2023

RAPORTI PROJEKT

Euroopa Parlamendi soovituse kohta nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb olukorda Süürias
(2023/2052(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Nathalie Loiseau

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE PROJEKT 3

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE PROJEKT

nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb olukorda Süürias (2023/2052(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 118,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0000/2023),

A. arvestades, et Genfi ja Astana protsessid on läbi kukkunud, kuna Süüria režiim on pidevalt keeldunud pidamast opositsiooniga tõsiseid läbirääkimisi poliitilise lahenduse leidmiseks;

B. arvestades, et alates 2011. aastast on tapetud pool miljonit süürlast ja 14 miljonit on ümberasustatud relvastatud rühmituste ja terrorirühmituste vägivalla, eelkõige aga jõhkrate repressioonide tõttu, mille Süüria režiim on oma liitlaste abiga oma kodanike vastu toime pannud; arvestades, et see rõhumine on hõlmanud keemiarelvade, süütepommide, kobarlahingumoona, rakettide ja korrapäraste õhurünnakute korduvat kasutamist tsiviilelanike vastu; arvestades, et režiimi koonduslaagrite süsteemis on kadunud vähemalt 150000 süürlast ja et teadmata kadunud isikute asukohast ei ole nende lähedastele kunagi teatatud;

C. arvestades, et välistel autoritaarsetel osalejatel, eelkõige Venemaal, Wagneri rühmitusel, Hezbollah'l ja Iraanil, on olnud riigis hävitav roll alates 2011. aastast, ning arvestades, et Süüria režiim ei kontrolli kogu riigi territooriumi ega saa säilitada oma positsiooni ilma nende väliste osalejate toetuseta;

D. arvestades, et Türgi osaleb Süüria territooriumil korrapäraselt ulatuslikus relvastatud tegevuses;

E. arvestades, et Islamiriik on enne rahvusvahelise koalitsiooni sekkumist oma ajutise kontrolli all olevates piirkondades toime pannud inimsusevastaseid kuritegusid, sealhulgas genotsiidi;

F. arvestades, et Euroopa Liit on kehtestanud sanktsioonid 289 isiku ja 70 üksuse rahaliste vahendite suhtes, kes on otseselt seotud elanikkonna represseerimisega;

G. arvestades, et Venemaa jätkuva vastuseisu tõttu ÜRO Julgeolekunõukogus on Türgi ja valitsuse kontrolli alt välja jäävate alade vahel avatud rahvusvahelise humanitaarabi kohaletoimetamiseks vaid üks piiripunkt;

H. arvestades, et mitmed piirkonna riigid on hakanud normaliseerima oma suhteid Süüria režiimiga, mille tulemuseks on Süüria taasintegreerimine Araabia Liigasse;

I. arvestades, et Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on peamised rahastajad, kes on alates 2011. aastast eraldanud konfliktist mõjutatud elanikkonnale 30 miljardit eurot;

arvestades, et 2023. aasta juunis Brüsselis toimunud konverentsil lubatud Euroopa abi hõlmab 3,8 miljardit eurot 5,6 miljardist eurost; arvestades, et EL ja liikmesriigid andsid Süürias toimunud maavärina ajal erakorralist abi ning 23. veebruaril 2023 otsustas EL vabastada humanitaarabi ajutiselt sanktsioonidest, et hõlbustada abi toimetamist ohvritele;

J. arvestades, et Süüria riik ei tegele piisavalt elanikkonna põhivajadustega, riigi majanduslik olukord on äärmiselt ebakindel ja Süüria on muutunud narkoriigiks;

1. soovitab nõukogul, komisjonil ja komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal teha Süüriat käsitleva poliitika puhul järgmist:

Poliitilised protsessid

a) tuletada meelde ELi toetust Süüria demokraatlikele püüdlustele, mis riigis jätkuvad vaatamata režiimipoolsele täielikule represseerimisele pärast 2011. aasta rahumeelseid meeleavaldusi ning Iraani ja Venemaa otsustavale sõjalisele ja rahalisele abile Assadi klanni jätkuva võimu tagamiseks;

b) rõhutada režiimi erilist vastutust poole miljoni tsiviilisiku surma, riigi hävitamise, elanikkonna massilise ümberasustamise, 150 000 inimese piinamise ja kadumise eest koonduslaagri süsteemis, keemiarelvade kasutamise eest tsiviilisikute vastu ning rahumeelse opositsiooni süstemaatilise ja täieliku hävitamise eest;

c) olla vastu suhete normaliseerimisele Assadi režiimiga, kui ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2254 (2015) täitmisel ei toimu põhimõttelisi ja tegelikke edusamme, eelkõige juhul, kui poliitvangide vabastamine ja ohvrite perekondadele teadmata saatusest teatamine ei edene ning kui kõik rünnakud ei ole peatatud ja humanitaarabi takistamist ei lõpetata;

d) rõhutada, et hoolimata teatavate Araabia riikide suveräänsest otsusest Süüria Araabia Liigasse tagasi võtta, ei ole Süüria režiim andnud märku soovist võidelda Süüriast pärit uimastikaubanduse vastu, mis mõjutab kogu piirkonda; mõista hukka Assadi perekonna ja selle liitlaste, sealhulgas Hezbollah` kontrolli uimasti Captagon üle, mille kaubavahetuse maht on hinnanguliselt 57 miljardit USA dollarit; juhtida tähelepanu sellele, et Bashar Al-Assadi vend juhib sõjaväeüksust, mis vastutab selle tootmise hõlbustamise eest;

e) rõhutada, majanduslikku olukorda põhjustavad režiimi poolne represseerimine, hooletus ja altkäemaksud, mitte Euroopa sanktsioonid repressioonidega seotud üksikisikute ja kogukondade vastu;

f) teha usaldusväärsetele rahvusvahelistele humanitaarorganisatsioonidele kiiresti kindlad, ulatuslikud ja selged erandid; ühtlustada nii palju kui võimalik, kuidas liikmesriigid tõlgendavad akti, mis käsitleb Süüria vastu suunatud piiravaid meetmeid, ja humanitaarabi käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2664 (2022) kohaldamist;

g) tunnustab Souweïda ja Deraa külades elavaid meeleavaldajaid, kes on alates 2023. aasta augustist Assadi režiimi vastu julgelt ja rahumeelselt üles tõusnud;

Turvalisus

h) taunida sadade Iraani ja Venemaa baaside ja relvastatud rühmituste jätkuvat kohalolekut Süüria territooriumil; väljendada muret riigi majandusliku ärakasutamise pärast turuvallutuslike välisjõudude poolt;

i) mõista hukka Türgi vägede rünnakud ja nende okupeerimine Süüria põhjaosas; väljendada sügavat muret radikaalse islamistliku opositsiooni püsimise pärast Idlibi provintsis; toetada Islamiriigi vastase rahvusvahelise koalitsiooni jõupingutusi, kes on vaatamata oma märkimisväärsetele kaotustele Süürias jätkuvalt aktiivne;

j) rõhutada Süüria demokraatlike jõudude rolli Daeshi vastases võitluses;

k) nõuda tungivalt, et liikmesriigid jätkaksid oma kodanike repatrieerimist, kes viibivad Al-Holi ja Roj džihaadi laagrites, ning mõista nende kuritegude üle kohut;

l) suurendada jõupingutusi, et võidelda Venemaa desinformatsiooni vastu Süürias, sealhulgas araabia keeles;

Karistamatuse vastu võitlemine

m) rõhutada, et võitlus karistamatuse vastu Süürias on Euroopa jaoks moraalne ja poliitiline kohustus; väljendada heameelt Prantsusmaa ja Saksamaa ühise uurimisrühma õiguslike edusammude üle Césari aruandes nimetatud 11 000 piinamise ohvri surnukehade tuvastamisel, Süüria liikmesuse peatamise üle rahvusvahelises Keemiarelvade Keelustamise Organisatsioonis ning Saksamaa, Prantsusmaa ja Rootsi edusammude üle Süüria kurjategijate vastutusele võtmisel;

n) nõuda, et kõik liikmesriigid vahetaksid automaatselt teavet sõjakurjategijate kohta, kelle varjupaigataotlus on pagulasseisundi konventsiooni artikli 1 punkti F alusel tagasi lükatud;

o) paluda õigus- ja politseiasutustel teha oma eksperdid ja tõlgid kättesaadavaks teiste riikide kolleegidele ning määrata igas liikmesriigis inimsusevastastele kuritegudele spetsialiseerunud prokurör; nõuab, et Euroopa stipendiume eraldataks spetsiaalselt õigusalast koolitust otsivatele süürlastele;

p) kutsub liikmesriike üles looma Euroopa fondi inimsusevastaste kuritegude ohvrite jaoks Süürias ja looma õigusraamistiku, mis võimaldaks Süüria režiimi poolt ebaseaduslikult konfiskeeritud külmutatud varade üleandmist ohvrite perekondadele;

q) väljendada heameelt ÜRO Peaassamblee 29. juuni 2023. aasta resolutsiooni vastuvõtmise üle, millega luuakse institutsioon Süürias teadmata kadunud isikute abistamiseks, ning rahvusvahelise, sõltumatu ja erapooletu mehhanismi jätkuva rahastamise üle, et toetada Süürias pärast 2011. aastat toime pandud kõige raskemate kuritegude uurimist;

Humanitaarabi ja pagulased

r) kutsuda rahvusvahelist üldsust 2024. aasta Brüsseli konverentsil kiiresti suurendama

humanitaarabi 15,3 miljonile süürlasele, kes sellest iga päev sõltuvad; nõuda juurdepääsu puhtale veele, haridusele ja pikaajalisele eelarvetoetusele, mis on kohandatud naiste vajadustele; tuletada meelde, et EL on selles valdkonnas suurim panustaja; väljendada heameelt Liibanoni, Jordaania, Türgi ja Iraagi jätkuvate jõupingutuste üle 6 miljoni pagulase vastuvõtmiseks rasketes majandustingimustes;

s) mõista hukka Süüria režiimi süstemaatilised katsed suunata rahvusvaheline humanitaarabi ümber ja kanda see üle relvastatud rühmitustele ning vahetuskursiga manipuleerimise, et hõlmata suurem osa abist oma kontrolli all olevatel territooriumidel;

t) mõista teravalt hukka Venemaa lugematu arvu vetod põhjapoolsetele inimestele abi kohaletoimetamise vastu; mõista veel kord hukka tema katsed rikkuda rahuvalvajate mainet;

u) tuletada meelde, et Süüriat ei tohiks pidada täielikult või osaliselt turvaliseks tagasipöördumisriigiks tema Euroopas pagulastena viibivate kodanike jaoks, kes on põgenenud Euroopasse režiimi toime pandud kuritegude eest ning keda ähvardab Süüriasse tagasipöördumisel piinamise või sunniviisilise kadumise oht;

2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning korraldada selle tõlkimine ja avaldamine araabia keeles.